

Szerepek és feladatmegosztás a házasságban

Korunk azzal szembesít minket, hogy aki nem elég gyors, rámenős vagy multifunkciós, mint a modern készülékek, az nem sokra viszi. Társadalmunk az önérvényesítést, saját magunkat és a javainkat állítja középpontba. A régi családi struktúra, miszerint a férj teremti meg a család anyagi biztonságát, a nő feladata viszont „csupán” a gyereknevelés, illetve a meleg ételnek a családi asztalra varázslása, mostanra háttérbe szorul. A nőknek a munkahelyen legalább annyira célratorően és önérvényesítő módon kell viselkedniük, mint „az erősebb nem” képviselőinek. Így aztán esténként az otthon melegében gondot jelent az érdekvérvényesítésre berendezkedett házastársaknak ebből visszavenni, lazítani a begyakorolt sémán, és számos kérdésben kompromisszumra jutniuk. A társadalmi változások megingatták a férfiak egészségét és a család stabilitását. A több fronton érvényesülő helytállási kényszer folyamatos frusztrációt jelent, s az aktív korú nők körében soha nem látott méreteket öltöttek a lelki betegségek. Vajon az apák most már a gyermekgondozásban is riválisai lesznek az anyáknak? Mi lehet a jelenség hátterében: Szerepkonfliktusok? Hiányzó vagy érvénytelen minták? – teszük föl a kérdést a szakértők.

Nekünk, keresztényeknek szerencsére van univerzális receptünk: Abból indulunk ki, hogy azt tedd másnak, amit magadnak kívánsz. Számunkra nem a rivalizálás és érdekvérvényesítés a legfőbb parancs, még ha mi is érezzük a bőrünkön a társadalmi változásokat. A megoldás ebben is egymás kölcsönös szolgálata a házasságban, a szelíd, erőszakmentes megoldások, az adástörvény alkalmazása. Van állandó mintánk, igazodási pontunk: a jézusi magatartás, és ezt kiegészítik közösségi testvéreink pozitív mintái. Nagyon jó összekovácsoló erő az is, ha nemcsak egymást, hanem másokat is közösen szolgálunk, vagy egymás szolgálatait támogatjuk kifelé (ha csak annyival is, hogy engedjük, bátorítjuk társunkat, időnként háttérzünk neki).

Mindez elméletben nagyon szép. Mégis melyek azok a legfőbb buktatók, amelyekben elakadunk, amikor aprópénzre szeretnénk váltani e nemes elveket?

A pároknak érdemes végiggondolniuk és összehasonlítaniuk, hogy születési családjukban hogyan alakult a férfi-női szerepek és feladatok megosztása. Szüleik hagyományos családmódlben gondolkodtak-e, részben vagy egészen? A döntéseket együtt hozták? Ki viselte a nadrágot a családban? A gyerekekről vagy egymásról miként, milyen megosztás alapján gondoskodtak a szülők? Mennyire támaszkodtak külső segítségre, nagyszülőkre? Az idősek, beteg hozzátartozók gondozásáról mi volt a felfogás?

Természetesen nem kell megijedni a különbségektől, de számolni kell velük, mert életünk végéig hatnak, így vagy úgy. Esetünkben nagyon különböző családból jöttünk: Egyikünk urbánus családban nőtt föl egy szem gyerekként, ahol az anyának is szava volt mindenben, sőt neki volt magasabb végzettsége, és sokat túlorázott is. A bölcsiből, oviból, iskolából apuka hozott haza, mert ő korábban járt dolgozni, sokszor ő készítette el a vacsorát. A budapesti háznak nem volt zöld udvara, de anyuka imádkozta a könyveket, és könnyen eljutottunk komolyzenei koncertre, múzeumba. Másikunk családjá vidéken élt, és hagyományos, gazdálkodó nycsaládos

életforma keretein belül nőtt föl. Az édesapa a földéken dolgozott, az édesanya pedig háztartásbeliként a négy gyereket nevelte. Az volt a szokás, hogy a gyerekek gyorsan szakmát tanultak, és máris mentek dolgozni. Esetében nem így történt, mert jó fejű gyerekként pap rokonuk felkarolta, és így került a győri Bencés Gimnáziumba. Az Alma Maternek sokat köszönhetett: a bentlakásos iskolában minden téren folyt a nevelés, bőséggel ellátták szellemi táplálékkal. Ezt követően került Budapestre, a Műszaki Egyetemre. Tehát ha két ember között volt neveltetésbeli különbség, akkor köztünk aztán volt. Persze még az egy közösségből jövők közt is lehetnek lényeges különbségek.

A legfontosabb, hogy ezeket a különbségeket tudjuk TISZTELNI, akkor is, ha nehézségek adódnak, akkor is, ha érzelmi szempontból éppen nem vagyunk a csúcson! A születési család adottság, és neki köszönhetjük kedvesünket, akit nem egészen „véletlenül választottunk”. Gyakran előfordul, hogy egy vita nem a konkrét téma miatt zajlik úgy, ahogy, hanem egy régi gyerekkori családi sérelem elevenedik fel. Ha valamit nem értünk, jobb rákérdezni, kideríteni az okát. Fontos végiggondolnunk, hogy társunk milyen megoldásokhoz szokott otthon. Ezek a megtanult formák annyira mélyen élnek bennünk, hogy identitásunk részét képezik. Épp ezért ezt erőszakosan nem lehet megváltoztatni, mert az olyan lenne, mintha személyében támadnánk meg: ez lehet a magyarázata annak is, ha olykor pszichés apróságból vérre menő veszekedés alakul ki.

Azt is tudomásul kell vennünk, hogy társunk temperamentuma, képességei is különbözhetnek a miénktől, így más-más szerepek lesznek számunkra testhez állóak. Ezek a tulajdonságok kevéssé változnak, nem csupán elhatározás kérdései.

Fontos ismernünk társunk *saját* elképzeléseit. Ezek különbözhetnek az otthon látottaktól. Ha nagyon negatív véleménye volt valamiről, akkor éppen a fordítottját tűzheti ki maga elé. A feladat az, hogy a kétféle identitásból apránként közös szokásrendszer, új, közös identitás alakuljon ki a közös értékrend alapján, amelybe mindkét fél beleteszi a saját otthoni, pozitív-negatív tapasztalatát. Amit közösen, együtt akarnak, azon rajta lesz Isten áldása.

Sőt kimutatták, hogy az evolúciós fejlődés miatt a férfi-női agyban más-más régiók fejlettebbek. Az ebből eredő különbségek is, ha nem látjuk az okukat, sok vita forrásává lehetnek. Ha viszont megértjük mindezt, akkor jól kamatoztathatjuk. A család szerves egység, rendszernek is tekinthető, így képességeink a házasságban összeadódnak: ketten többek vagyunk.

Ma a párok maguk alkotják meg saját szabályaikat, szerepeiket. Így persze több alkalom van a vitára. Fontos a helyes, jól időzített kommunikáció. Jobb barátságosan és konkrétan kérni segítséget, mint évekig csendben duzzogni és gondolatolvasásra várni. Ugyanígy empátiával, visszavágás nélkül hallgassuk meg társunkat, mik a gondjai a feladatok megosztásával kapcsolatban. Nem kell mindig mindenben egyetérténnünk, vannak dolgok, amelyek más szemszögből nézve másmi lyenek. A szeretet találékony, ilyenkor is találhatunk valami kreatív megoldást, amely enyhíti a helyzetet, vagy megkereshetjük a különbség előnyös oldalát. Ér-

demés modellezni, ötleteket meríteni mások ügyes megoldásaiból.

Nálunk az a megegyezés, hogy egy-egy szerepben, feladatban az legyen irányító, aki ehhez jobb adottságokkal, tudással rendelkezik, ami nem jelenti azt, hogy a másiknak teljesen felmentése lenne a dologból, vagy ne lehetne véleménye. Ő is tevékenykedik időnként a számára idegen, vagy kevésbé kézhez álló területen. Olyankor ő az inas, a kukta stb. Ezzel fejlesztjük képességeinket olyan területeken is, amelyekben gyengébbek vagyunk. Nő az empátiánk és tiszteletünk társunkkal szemben. (Ha egy férj csak egy napon helyettesíti is feleségét, máris megváltozik véleménye az otthoni munkákról. További haszna, hogy az a néhány órai külső tevékenység egyedül, egész hétre erőt adhat a mamának, és az apuka már egy felfrissült nőt lát viszont.) A munkában a változatosság gyönyörködtet, sőt akár pihentet, megnyugtat (például irodai munka után kertészkedés, mosogatás közben gondolkodni). Minden újabb szerepben valami mással is gazdagodunk. Előnyt jelent, ha nehéz helyzetben, például kórházi tartózkodáskor, helyettesíteni tudjuk egymást, ami nagycsalád esetében gyakorta lényeges. Nem kell mindegyikünknek egyformán ügyesnek lennie mindenben, de hasznos legalább minimális szinten elsajátítani a dolgokat. Az együttműködés során nemcsak tanulunk egymástól, hanem meg tapasztalhatjuk a csapatban végzett munka örömét is, hogy közben is együtt vagyunk, hogy összecsiszolódunk, együtt hozunk létre valamit. Közös az ügy, a kaland, a siker, és nemcsak házasságon kívül érhetnek minket ilyen élmények. Sőt! (A munkahelyi tréningek is ezen az elven alapulnak. Sajnos a munkahely sokszor a családi élet funkcióit is szeretné magához ragadni, és a dolgozó számára szervezi a szabadidőt, a társas dimenziókat, hétvégi tréningeket. Ha részt kell vennünk ilyesmin, figyeljük meg, hogyan és mivel hatnak, igen tanulságos, és kamatoztassuk ezeket a tapasztalatokat családjunk javára.)

Szokás a házasságot négy lábú székhez is hasonlítani, amelynek négy lába a megélhetés, a gondoskodás, az érintés és a társas kapcsolatok. Ha ezeken a területeken megszűnik az együttműködés, vagy a házasságon kívülre tevődik át a súlypont túlságosan, akkor a házasság stabilitása csökken. A megélhetéssel kapcsolatban leggyakrabban felmerülő kérdések a közös kassza kezelése, munkahelyválasztás vagy -változtatás, a megélhetés biztonsága, a munkahely elvesztése, amikor még kicsik a gyerekek, annak eldöntése, hogy ekkor ki meddig maradjon otthon, gondoskodjon róluk. Ezek olyan optimalizálási feladatok, amelyekben megimádkozott, közös döntés szükséges. Nyilván annak kell dolgoznia, akinek van lehetősége erre, de a döntéskor azért jó tudni, hogy a nők sérülékenyebbek anyaságukban, s teljesebbnek érzik magukat, ha ezt a hivatásukat be tudják tölteni, a férfiak pedig gyakran férfiasságukat érzik veszélyben, könnyen lelki válságba kerülnek, ha valamilyen külső körülmény miatt nem tudják biztosítani családjuk megélhetését. E kérdésekben és helyzetekben empátiával álljunk egymás mellett. Ilyenkor ez belülről fakadó igény, nem külső társadalmi elvárás.

Minél ügyesebben, együttműködve, egymást kiegészítve oldjuk meg a megélhetés és a közös gondoskodás feladatait, annál több közös idő marad arra, hogy kellő mennyiségű gyöngédséggel vegyünk körül egymást, s legyen időnk beszélgetésre, közös társas kapcsolatokra, közösségi életre, ahonnan erőt meríthetünk, és ahol másokat is szolgálhatunk. Fontos az is, hogy mindkétünknek rendszeresen legyen lélegzetvételyi magánidője, pár perc csend, olvasás, kedvtelés. A helyes arányok megtalálására segítséget jelenthet az értékrendünknek megfelelő pénz- és időelszámolás ismert módszere. Ne feledjük, ha a szék egyik vagy másik lába gyöngö, rövidebb, akkor billegni kezd. Sürgősen meg kell erősíteni, enélkül nem lesz teherviselésre alkalmas, könnyen összeomolhat.

Nagybán Ferenc és Edit

